

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Шило М., магістр

Київський національний університет технологій та дизайну

Анотація. У статті здійснено аналіз організаційно-економічного механізму молодіжного підприємництва та доведено важливість розвитку саме молодіжного підприємництва, висвітлено значимість молодіжного підприємництва як способу вирішення проблеми зайнятості молоді та визначення основних заходів для підтримки розвитку молодіжного підприємництва. Визначені функції молодіжного підприємництва та окреслені основні заходи для підтримки їх розвитку. Вивчені проблеми реалізації економічної функції молодіжного підприємництва. Показана соціальна функція молодіжного підприємництва. Підкреслені переваги й вигоди молодіжного підприємництва.

Ключові слова: інновація, молодіжне підприємництво, інвестиції, бізнес, компанія, ініціатива, зайнятість молоді, молодіжний бізнес.

ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ МЕХАНИЗМ РАЗВИТИЯ МОЛОДЕЖНОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА

Шило М. магистр

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Аннотация. В статье осуществлен анализ организационно-экономического механизма молодежного предпринимательства и доказана важность развития именно молодежного предпринимательства, освещены значимость молодежного предпринимательства как способа решения проблемы занятости молодежи и определение основных мер по поддержке развития молодежного предпринимательства. Определены функции молодежного предпринимательства и намечены основные мероприятия для поддержания их развития. Изучены проблемы реализации экономической функции молодежного предпринимательства. Показана социальная функция молодежного предпринимательства. Подчеркнуты преимущества и выгоды молодежного предпринимательства.

Ключевые слова: инновация, молодежное предпринимательство, инвестиции, бизнес, компания, инициатива, занятость молодежи, молодежный бизнес.

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF YOUTH ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT

Shylo M.

Kyiv National University of Technologies and Design

Abstract. The article analyzes the organizational and economic mechanism of youth entrepreneurship and demonstrates the importance of the development of youth entrepreneurship, highlights the importance of youth entrepreneurship as a way of solving the problem of youth employment and identifies key measures to support the development of youth entrepreneurship. The functions of youth entrepreneurship are defined and the main measures for supporting their development are outlined. The problems of implementing the economic function of youth entrepreneurship are studied. The social function of youth entrepreneurship is shown. Emphasized the advantages and benefits of youth entrepreneurship.

Keywords: innovation, youth entrepreneurship, investment, business, company, initiative, youth employment, youth business.

Постановка проблеми. Одним із найактуальніших прагнень сучасної молоді є досягнення особистої і, насамперед, фінансової свободи. Молодь, у своїй переважній більшості, позитивно ставиться до ринкових форм господарювання, вона більш активна і пристосована до підприємництва.

Молодіжне підприємництво – це елемент підвищення рівня зайнятості серед молоді та створення нових малих підприємств і додаткових робочих місць. Розвиток молодіжного підприємництва є одним із найважливіших напрямків економічної політики країни. Проте на сьогодні цей процес відбувається в нашому суспільстві дуже повільно. Сектор малого бізнесу в Україні охоплює понад 2,0 млн суб'єктів малого підприємництва. Майже 10% молодих людей віком від 18 до 28 років займаються підприємницькою діяльністю. Серед 29–39-річних осіб, які є активною, досить освіченою, професійно підготовленою для самостійної економічної діяльності групою населення, він становить 10%. Але, у молодіжному середовищі зростає соціальна напруженість, викликана підвищенням загально рівня безробіття. Сьогодні для суспільства небезпечною є не тільки сама проблема безробіття, а й недосконалість механізму його профілактики. У такій ситуації створення сприятливих умов для розвитку молодіжного підприємництва та реалізації підприємницького потенціалу молоді дасть відповідний соціальний ефект.

Більшість країн світу вважає, що включення молоді у процеси прийняття рішень є основною умовою суспільного розвитку: за даними ООН, на початок 2013 р. зі 198 країн 99 (50%) послідовно займаються реалізацією державної молодіжної політики, 56 країн (28%) перебувають у процесі перегляду існуючих підходів у цій сфері, а 43 країни (22%) все ще не мають визначеної молодіжної політики [1]. Цей вид політики покликаний сприяти самоорганізації та самореалізації молоді, соціальній інтеграції молодих людей, розвитку їх творчого потенціалу, запровадженню ініціатив у різних сферах діяльності, залученню до процесів реформування суспільства та економіки, формуванню їх відповідальності за сьогодення та майбутнє, включенню молодих людей у процеси прийняття рішень на всіх рівнях державно-громадського управління, забезпечення прозорості виконавчих процедур та рівних можливостей [2]. Без участі молодих людей у суспільний процес не можливо уявити поступ як світової спільноти в цілому, так і розвиток кожної країни зокрема.

Аналіз останніх досліджень та невирішена частина проблеми. Літературу по темі дослідження умовно можна розділити на кілька блоків. До першого блоку належать джерела, присвячені теоретико-методологічним і прикладним проблемам підприємницької діяльності, які розглядаються в роботах зарубіжних дослідників Й. Шумпетера [3], П. Друкера [4], М. Вебера [5], Дж. Кейнса [12], Р. Хизрич [6], М. Пітерса [6]. Роботи даних авторів в основному присвячені дослідженню сутності феномену підприємництва та виявлення його основних функцій.

Проблемами молоді та молодіжного підприємництва займаються такі вітчизняні та зарубіжні вчені як Л. Воротіна [7], М. Куцоконь [8], Р. Мкртчян [9]. Ці роботи присвячені переважно проблемам молодіжного підприємництва і, як правило, розглядаються в контексті загальних питань положення, життєдіяльності, соціалізації і розвитку молоді. Третій блок містить дослідження в сфері державного регулювання і підтримки підприємницької діяльності. Одним із інноваційних підходів до розвитку інтеграційних процесів та молодіжного підприємництва є запропонована Л. Ганущак-Єфіменко модель «Network» [10, с. 114–120]. Науковці В. Щербак, Л. Ганущак-Єфіменко, О. Ніфатова пропонують використовувати для реалізації переваг молодіжного підприємництва інструментарій бенчмаркінгу [11, с. 38–47]. Проте, незважаючи на численні публікації, присвячені визначенню та вирішенню проблем зайнятості молоді, питанню молодіжного підприємництва як засобу підвищення рівня зайнятості молоді приділено ще недостатньо уваги.

Метою даної статті є висвітлення значимості молодіжного підприємництва як способу вирішення проблеми зайнятості молоді та визначення основних заходів для підтримки розвитку молодіжного підприємництва. Незважаючи на багатоміліардну історію підприємництва, найважливішу частину якого становить мале підприємництво, до сьогоднішнього дня немає чіткого розуміння цього економічного явища, не говорячи про таке явище як молодіжне підприємництво.

Результати дослідження. З методологічної точки зору правильне розуміння суті молодіжного підприємництва має велике значення з наступних причин: молодіжне

підприємництво як новий напрямок у розвитку економічних процесів дозволяє ефективно вирішити проблему зайнятості молоді; молодіжному підприємству необхідна державна підтримка, а також облік та аналіз його функціонування на державному, регіональному й муніципальному рівнях; процес розвитку молодіжного підприємства і його функціонування пов'язаний з витратами і вимагає контролю цільового використання коштів з боку державних і муніципальних органів; відсутність економічного, правового й соціального захисту молодіжного підприємства може призвести до серйозних негативних наслідків; молодіжне підприємство є особливо ризикованим видом діяльності, яке досить уразливе від недобросовісної конкуренції, адміністративних бар'єрів та інших.

Молодіжне підприємство являє собою особливий вид економічної активності молоді, спрямований на досягнення економічних інтересів, розкриття творчого потенціалу та самореалізацію молоді. Молодіжне підприємство, забезпечуючи зайнятість молоді, реалізується в таких функціях, як економічна, соціальна, ресурсна, демографічна, політична [1].

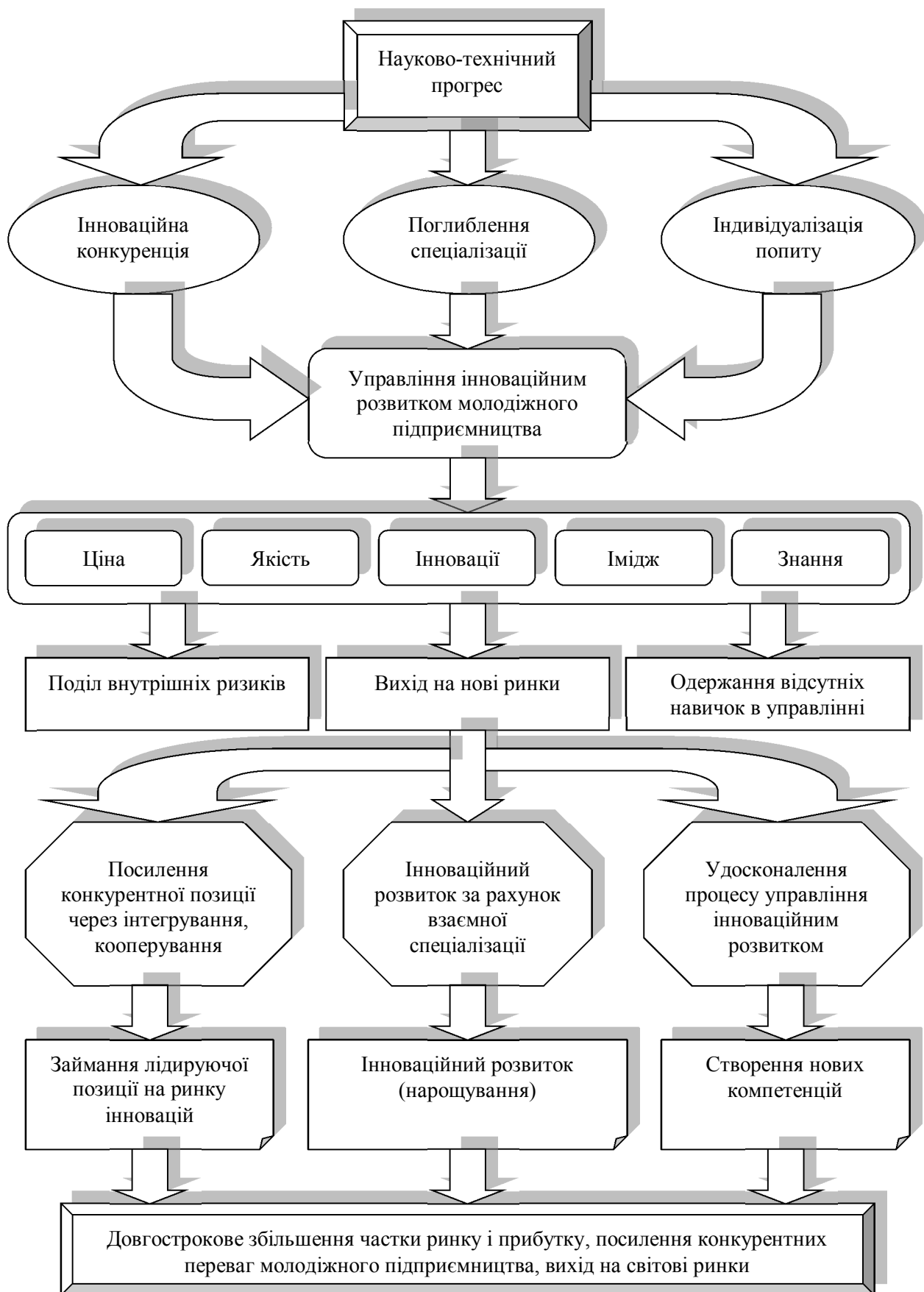
Модель розвитку молодіжного підприємства наведена на рис. 1.

При цьому формами прояву цих функцій повинні бути знання, ініціатива, новаторство, здатність і готовність приймати на себе економічні ризики, створення додаткових робочих місць для молоді, а також умови найбільш повної їхньої реалізації в ринковій економіці на основі системного підходу. Системний підхід у розгляді молодіжного підприємства припускає оптимізацію нормативно-правової бази, управління молодіжним підприємством з боку держави й регіональних структур в рамках молодіжної політики, розвитку системи фінансово-кредитних інструментів, створення ефективної інфраструктури. Таке поняття молодіжного підприємства відрізняється новою якістю, яка опирається на активний і новаторський характер діяльності молоді, за допомогою якої надається можливість створювати принципово нові цінності, застосовувати нові технології, впроваджувати нові форми організації виробництва, збуту й самої підприємницької діяльності з метою її більш високої економічної та соціальної ефективності.

Економічна функція в молодіжному підприємстві проявляється в самому факті функціонування цієї діяльності в умовах обмеженості зайнятості, а також фінансових, майнових і інформаційних ресурсів регіону. З рівнем розвитку молодіжного підприємства тісно пов'язаний творчо-пошуковий інноваційний тип господарювання. У рамках економічної функції молоді підприємці можуть використовувати нові ідеї й здійснювати прийнятні способи для досягнення поставленої мети (рис. 2).

Реалізація економічної функції молодіжного підприємства ускладнюється з наступних основних причин: відсутність правової захищеності молодого підприємця. Поняття «молодіжне підприємство» відсутнє у Цивільному, Бюджетному й Податковому кодексах України; низький рівень економічних знань і правовий нігілізм керівників і провідних спеціалістів підприємств та організацій; адміністративні бар'єри і недовіра громадян до державної політики підтримки підприємства взагалі; високий рівень інфляції в порівнянні із розвиненими західними країнами; корупція й недосконале податкове законодавство.

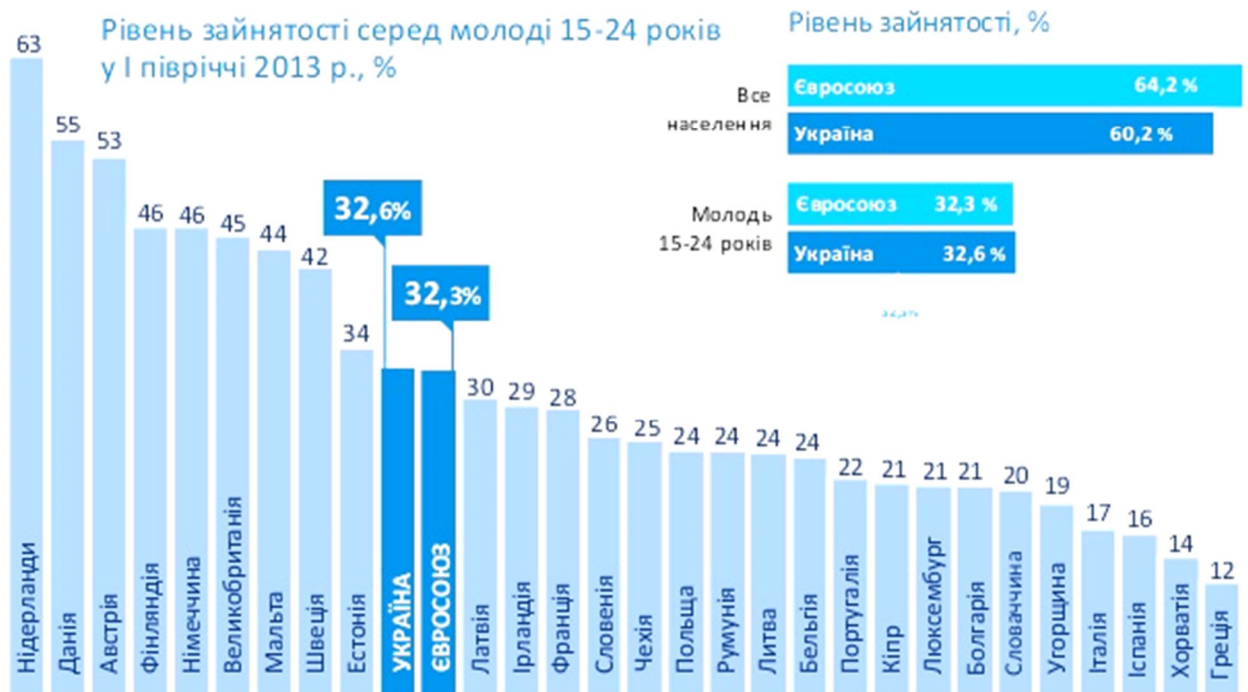
Соціальна функція молодіжного підприємства характеризується забезпеченням зайнятості молоді, створенням умов для реалізації потенційних можливостей молодих людей, вирішенням проблеми молодіжного ринку праці. Чим ефективніше буде функціонувати молодіжний бізнес, тим вище буде рівень трудової зайнятості молоді, тим більше коштів буде надходити в бюджети різних рівнів і позабюджетні фонди для фінансування соціальних програм. Важливо те, що соціальна функція молодіжного підприємства проявляється у формуванні нової верстви людей: заповзятливих, ініціативних, здатних домагатися поставленої мети. Цьому сприяє високий ступінь дружніх і сімейних зв'язків, що призводить до згуртованості молоді в цій сфері діяльності, а значить поліпшення економічного становища самих молодих людей і їхніх родин.

Джерело: узагальнено на основі [5, 10, 12].

Рис. 1. Структурно-логічна схема інтегрування молодіжного підприємництва з використанням кластерної моделі управління

За рівнем зайнятості молоді Україна випереджає 19 країн ЄС та займає 10 місце

Джерело: узагальнено на основі [1, 2].

Рис. 2. Зайнятість молоді в країнах світу

Крім того, у молодих колективах розвиваються неформальні відносини між керівником і персоналом, що підвищує рівень психологічних методів управління й у цілому його ефективності. Економічний інтерес є рушійним мотивом підприємництва, він матеріалізується в прагненні одержання прибутку. Однак розвиток молодіжного підприємництва в більшій мірі не дозволяє змішувати особистий інтерес із егоїзмом. Саме молодь здатна з метою зростання свого статусу діяти в інтересах суспільства. Виходячи з вищесказаного, розвиток молодіжного підприємництва міг би стати одним із шляхів зниження напруженості на ринку праці, підтримки зайнятості молоді та, в цілому, поліпшення соціально-економічного стану регіону. Однак у сформованій ситуації податкового законодавства, яке постійно змінюється, відсутністю прозорих правил ведення бізнесу, адміністративними бар'єрами на шляху створення і становлення підприємницьких структур саме існування молодіжного підприємництва, не говорячи про його розвиток, стає проблематичним [9].

Необхідно підкреслити переваги й вигоди молодіжного підприємництва як фактору забезпечення зайнятості молоді в регіоні. Сьогодні молодіжне підприємництво повинно стати тією суспільною силою, економічні інтереси якої повністю збігаються з інтересами регіону й держави. Саме молоді підприємці, зацікавлені в створенні здорового, цивілізованого економічного середовища, заснованого на здоровій конкуренції й можливості максимально реалізувати свій творчий потенціал. Своєю діяльністю молоді підприємці створюють матеріальні блага, представляють реальну, соціально-активну силу суспільства. Слід зазначити, що такий успіх досягається в основному завдяки власній ефективній роботі підприємців, а не завдяки винятково вигідному положенню на ринку або доступу до ресурсів країни. Молодіжне підприємництво також зацікавлене в підвищенні споживчого попиту, у

зростанні доходів населення, у нарощуванні обсягів вироблених товарів і послуг, у створенні робочих місць.

В теперішній час в нашій державі практично відсутнє розуміння фундаментальної ролі малого й молодіжного підприємництва у здійсненні економічних перетворень. Як правило, підприємництву відводиться допоміжна роль, що знаходить своє відбиття в конкретних рішеннях, прийнятих різними органами влади [10].

Нерозвиненість інфраструктури, розрізненість підприємницької діяльності, слабка інформованість про спеціалізовані загальнодоступні організації по наданню навчальних, консультаційних і інформаційних послуг перешкоджає становленню цивілізованого підприємництва, залишаючи підприємця один на один з безліччю складних економічних, фінансових, технологічних, організаційних питань. Погано налагоджена взаємодія регіонів, як у плані обміну інформацією та досвідом у розвитку підприємництва, так і в плані організації практичної, господарської взаємодії підприємців різних регіонів між собою. Не вирішуються питання розвитку молодіжного підприємництва. У цілому вони не є предметом дослідження на різних рівнях управління. У зв'язку з цим, необхідна розробка та реалізація територіальної Програми забезпечення зайнятості молоді на основі розвитку молодіжного підприємництва [1].

Завдання Програми визначаються її кінцевою метою та мають полягати: – у створенні правових, економічних, організаційних умов для розвитку молодіжного підприємництва;

– у підвищенні ефективності використання інфраструктури підтримки молодіжного підприємництва;

– в удосконаленні механізмів фінансово-кредитної підтримки інвестиційних технологій, у консолідації коштів для фінансування пріоритетних напрямків молодіжного підприємництва;

– у подоланні адміністративних бар'єрів на шляху розвитку молодіжного підприємництва;

– у наданні методичної, інформаційної, консультаційної, освітньої й правової підтримки молодіжного підприємництва;

– в організації виробничо-маркетингової підтримки молодіжного підприємництва.

Програма являє собою план дій адміністрацій, фондів, громадських організацій по забезпеченню зайнятості молоді й розвитку молодіжного підприємництва, впровадженню конкретних молодіжних підприємницьких проектів. Перелік основних заходів Програми включає наступні дії:

а) удосконалення регулювання молодіжного ринку праці;

б) формування нормативно-правової бази розвитку й підтримки молодіжного підприємництва;

в) методичне, організаційне та інформаційне забезпечення розвитку молодіжного підприємництва;

г) будь-який розвиток інфраструктури підтримки молодіжного підприємництва;

д) фінансово-кредитна та інвестиційна підтримка молодіжного підприємництва;

е) виробничо-маркетингова підтримка молодіжного підприємництва;

ж) освітня підтримка й кадрове забезпечення молодіжного підприємництва.

Фінансування Програми повинне здійснюватися за рахунок коштів, передбачених в обласному бюджеті на поточний рік, а також за рахунок інших джерел фінансування, передбачених чинним законодавством. Очікувані результати реалізації програми: збільшення кількості малих підприємств на 10%; збільшення кількості робочих місць на 15–20%; насичення ринку конкурентоспроможними товарами й послугами місцевого виробництва; підвищення ефективності діяльності селянсько-фермерських господарств; приріст обсягів виробництва малих підприємств по всіх галузях економіки області на 20–24%; підвищення соціальної ефективності за рахунок підвищення рівня зайнятості молоді і вирішення

проблеми дитячої праці; збільшення податкових надходжень у бюджети всіх рівнів від сфери молодіжного підприємництва на 15–20%. Необхідна розробка Положення про майнову підтримку молодіжного підприємництва, яке визначає порядок надання пільг у формі зниження орендної плати. Важливим механізмом позабюджетного фінансування, взаємного кредитування, самофінансування юридичних і фізичних осіб за рахунок об'єднання своїх фінансових ресурсів є кредитно-споживчі кооперативи. Це важливий напрямок варто серйозно розвивати. При цьому особливу роль у підтримці молодіжного підприємництва може зіграти Положення про порядок організації й проведення конкурсів по розміщенню обласного замовлення на поставки продукції для державних потреб області. Отже, молодіжне підприємництво повинно стати предметом все більшої уваги з боку всіх рівнів влади, оскільки воно сприяє формуванню середнього класу, стабілізації суспільства, забезпеченню зайнятості молоді та вирішенню інших соціально-економічних завдань.

Розвиток молодіжного підприємництва зробить серйозний вплив і на розвиток економіку регіонів та областей. Виняткова соціальна функція молодіжного підприємництва: при зростаючій напруженості на ринку праці молодіжне підприємництво, як і бізнес взагалі, є основною можливістю створення нових робочих місць. Молодіжне підприємництво не лише сприятиме підвищенню рівня життя суспільства, скороченню безробіття через створення нових робочих місць, а і формуванню прошарку «середнього класу», який є основою соціально-економічних реформ, гарантом політичної стабільності та демократичного розвитку суспільства.

Література

1. Молодіжне підприємництво, його місія і головні засади [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mlu.org.ua>.
2. Бизнес-образование молодежи – вопрос государственный [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.zaflata.ru/a-id-13790.html>.
3. Шумпетер Й. Теория экономического развития (Исслед. предпринимат. прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры) / Й. Шумпетер; пер. с нем. В.С. Автономова и др. – М.: Прогресс, 1982. – 455 с.
4. Друкер П. Рынок: как выйти в лидеры. Практика и принципы / П. Друкер; пер. с англ. – М.: Совм. предпр. "Бук Чембэр Интернэшнл", 1992. – 349 с.
5. Вебер М. Избранные произведения / М. Вебер; пер. с нем. – М.: Прогресс, 1990. – 586 с.
6. Хизрич Р. Предпринимательство, или Как завести собственное дело и добиться успеха / Р. Хизрич, М. Питерс. – М.: Прогресс-универс, 1993. – Вып. 1: Предприниматель и предпринимательство. – 160 с.
7. Малий бізнес та підприємництво в ринкових умовах господарювання: навч. посіб. / Л.І. Воротіна и др.; ред. Л.І. Воротіна; Європейський ун-т. – 3-є вид., доп. і перероб. – К.: Видавництво Європейського ун-ту, 2004. – 308 с.
8. Куцоконь М.П. Молодіжне підприємництво та активізація суб'єктивного підприємницького потенціалу молоді / М.П. Куцоконь; за ред. проф. П.В. Гудзя. – Донецьк: Юго-Восток, 2006. – 286с.
9. Мкртчян Р. Як створити власне підприємство... [Електронний ресурс] / Р. Мкртчян, 6 серпня 2016. – Режим доступу: <http://www.mpravda.com>.
10. Ганущак-Єфіменко Л.М. «Network – модель об'єднання підприємств» – як ефективний напрям розвитку інтеграційних процесів / Л.М. Ганущак-Єфіменко // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 2. – С. 114–120.
11. Ganushchak-Yefimenko L. Managing a project of competitive-integrative benchmarking of higher educational institutions / L. Ganushchak-Yefimenko, V. Shcherbak, O. Nifatova // Eastern-European journal of enterprise technologies. – 2017. – # 3/3 (87). – P. 38–47.
12. Кейнс Дж.М. Избранные произведения / Дж.М. Кейнс; пер. с англ.; сост. А.Г. Худокормова; Имен, указ., коммент. Ю.Н. Калашнова. – М.: Экономика, 1993. – 540 с.